

Ready
4Schoo!

Посібник з навчальної програми

Co-funded by
the European Union

2023-1-CZ01- KA 220-SCH-000156079

Co-funded by
the European Union

Ready
4Schoo^l

НАЗВА ПРОЕКТУ

Підготовка до школи за допомогою дошкільної програми на основі АВА

Номер проекту: 2023-1-CZ01-KA220-SCH-000156079

Дисклеймер

За фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди та думки, висловлені в цьому документі, належать виключно автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу або Європейського агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ані Європейський Союз, ані EACEA не несуть за них відповідальності.

Веб-сайт: <https://ready4school.eu/>

Контакти: ready4schoolerasmus@gmail.com

Ready4School Плани уроків © 2024 by Masarykova Univerzita, Sina Svetulka, Vimodo Ltd, Centar za autizam, INNOVATION HIVE, Odessa Regional Academy in- Service Education is licensed under CC BY-NC-ND 4.0. Щоб переглянути копію цієї ліцензії, відвідайте <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Зміст

Вступ до посібника з навчальної програми.....	5
Навички готовності до школи.....	6
Методика викладання.....	7
Розділ 1: Аутизм і прикладний аналіз поведінки.....	9
Що таке аутизм?.....	9
Дотримання прав дітей з аутизмом.....	10
Інклюзивна дошкільна освіта.....	11
Історія аутизму та прикладного аналізу поведінки.....	12
Ефективність прикладного аналізу поведінки для дошкільнят.....	15
Розділ 2: Поведінка, необхідна перед початком навчання в школі.....	17
Дотримуйтесь інструкцій.....	17
Очікування доступу.....	17
Ділитися з однолітком.....	18
Вітання з однолітками.....	18
Емпатія.....	19
Запит про допомогу.....	19
Потребує уваги дорослих.....	20
Звернення до однолітків з проханням про увагу.....	20
Управління часом.....	20
Прийняття змін.....	21
Використання копінг-стратегій.....	21
Розділ 3: Поведінкові стратегії.....	23
Підказки.....	23
Посилення.....	24
Візуальні графіки.....	24
Картка змін.....	25

Ґрунтування	26
Перенаправлення	27
Формування	27
Моделювання	28
Система токенів	28
Аналіз завдань	29
Ланцюговий	30
Об'єднання в пари	30
Альтернативні методи комунікації	31
Нинішня та наступна дошка оголошень	32
Рухові перерви	33
Управління перехідним періодом	34
Сенсорне мапування	35
Дошка вибору	37
Перенаправлення	37
Розділ 4: Дані	39
Розділ 5: Оцінка	42
Розділ 6: Співпраця	45

Вступ до посібника з навчальної програми

Навіщо потрібен посібник з підготовки до школи для підтримки дітей з аутизмом під час переходу до початкової освіти?

Готовність до школи є вирішальним фактором в освітній подорожі дитини, особливо для дітей у віці 5-7 років, які переходять до початкової школи. Цей критичний період знаменує собою значний перехід від дошкільної освіти до більш структурованого академічного навчання. Поняття готовності до школи охоплює не лише академічну готовність, а й соціальний, емоційний, фізичний та когнітивний розвиток (High, 2008).

Важливість готовності до школи неможливо переоцінити. Дослідження постійно показують, що діти, які вступають до школи з міцним фундаментом у ключових сферах розвитку, мають більше шансів на академічний успіх, позитивну соціальну взаємодію та загальне благополуччя протягом усієї своєї освітньої кар'єри та після неї (Duncan та ін., 2007). І навпаки, діти, які мають проблеми з готовністю до школи, можуть зіткнутися з труднощами, які можуть зберігатися протягом усього їхнього академічного життя, потенційно впливаючи на їхні довгострокові освітні та кар'єрні результати (Rouse et al., 2005).

Важливо зазначити, що готовність до школи не є універсальним поняттям. Діти розвиваються з різною швидкістю і можуть досягати успіху в одних сферах, а в інших потребувати додаткової підтримки. Крім того, оскільки ми визнаємо різноманітні потреби всіх дітей, дуже важливо враховувати специфічні вимоги до готовності дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з аутизмом. Діти з аутизмом часто стикаються з унікальними проблемами при переході до початкової школи і можуть потребувати додаткової підтримки в таких сферах, як соціальна взаємодія, комунікація та сенсорна обробка (Fleury et al., 2014). Для дітей з аутизмом готовність до школи набуває додаткових аспектів. Цим дітям можуть знадобитися не лише типові навички готовності до школи:

- Посилена підтримка у розвитку соціальних навичок, включаючи розуміння та орієнтацію на соціальні норми у шкільному середовищі.
- Стратегії управління сенсорною чутливістю, яка може загостритися в напруженому шкільному середовищі.
- Розвиток технік саморегуляції, які допомагають справлятися зі змінами у повсякденному житті та несподіваними подіями.
- Індивідуальні засоби комунікації, які можуть включати візуальні засоби або альтернативні комунікаційні системи.
- Індивідуальний підхід до навчання, який відповідає їхнім унікальним стилям навчання та інтересам.

У цьому посібнику ми розглянемо різні сфери готовності до школи, зокрема когнітивні навички (такі як рання грамотність і рахунок), соціально-емоційні компетенції, фізичний розвиток, а також мовні та комунікативні здібності. Однак наша основна увага буде зосереджена не на когнітивних навичках, а на огляді аутизму, науково обґрунтованих стратегіях навчання, які, як було доведено, ефективно розвивають ці навички у дітей молодшого віку, а також на тому, як ці концепції можуть бути адаптовані та вдосконалені для підтримки успішного переходу дітей з аутизмом до початкової школи. Цей комплексний підхід має на меті забезпечити цілісне розуміння готовності до школи, яке охоплює потреби всіх дітей, гарантуючи, що кожна дитина має можливість процвітати на своєму освітньому шляху.

Навички готовності до школи

Далі в цьому посібнику будуть розглянуті конкретні навички готовності до школи, найбільш необхідні дітям з аутизмом, які переходять до початкової школи. Однак слід зазначити, що всебічний огляд літератури свідчить про те, що найбільш необхідними є такі навички готовності до школи:

1. Когнітивні навички

Когнітивні навички є основою академічного успіху. Для дітей у віці 5-7 років ключовими когнітивними навичками є наступні:

- Базова лічба: Розуміння чисел, лічба та прості арифметичні дії (Дункан та ін., 2007).
- Рання грамотність: Розпізнавання літер, фонологічна обізнаність та базові навички з грамоти (Whitehurst & Lonigan, 1998).
- Вирішення проблем: Здатність критично мислити та вирішувати прості проблеми (Blair & Razza, 2007).

2. Соціально-емоційні навички

Соціально-емоційні навички мають вирішальне значення для загального розвитку дитини та її успішності в школі:

- Саморегуляція: Здатність контролювати емоції та поведінку (McClelland та ін., 2007).
- Соціальна взаємодія: Співпраця з однолітками та дорослими (Ladd та ін., 2006).
- Дотримання інструкцій: Розуміння та дотримання правил і розпорядку в групі (Lin et al., 2003).

3. Фізичний розвиток

Фізичну готовність часто не беруть до уваги, але вона має важливе значення для успішного навчання в школі:

- Дрібна моторика: Тримати олівець, різати ножицями та інші завдання на зорово-моторну координацію (Grissmer та ін., 2010).
- Загальна моторика: Біг, стрибки та утримання рівноваги (Son & Meisels, 2006).

4. Мова та комунікація

Ефективна комунікація є життєво важливою для навчання та соціальної взаємодії:

- Експресивна мова: Здатність передавати думки та потреби вербально (Dickinson & Tabors, 2001).
- Сприйняття мови: Розуміння розмовної мови та виконання усних інструкцій (Justice та ін., 2009).

Методика викладання

Конкретні науково обґрунтовані методи навчання, які виявилися найбільш успішними для дітей з аутизмом, що переходять до початкової школи, будуть розглянуті далі в цьому посібнику. Однак слід зазначити, що всебічний огляд літератури свідчить про те, що наступні загальні стратегії навчання є корисними для формування навичок готовності до школи:

1. Ігрове навчання

Ігрове навчання - це ефективний підхід до закріплення навичок готовності дітей 5-7 років:

- Гра під керівництвом інструктора: діяльність під керівництвом педагога, яка включає навчальні цілі (Weisberg et al., 2013).
- Вільна гра: неструктурований ігровий час, який сприяє розвитку креативності та соціальних навичок (Ginsburg, 2007).

2. Диференційовані інструкції

Пристосування освітньої діяльності до індивідуальних потреб має вирішальне значення для цієї вікової групи. У цьому посібнику ми детально розглянемо стратегії диференційованого навчання для дітей з аутизмом, а також детально зупинимось на стратегіях диференціації навчання для дітей з аутизмом. Однак можна навести загальні найкращі практики:

- Навчальні зони: виділені зони для різних видів діяльності, що відповідають різним стилям навчання (Tomlinson, 2001).
- Навчання в малих групах: націленість на конкретні навички в невеликих групах, заснованих на здібностях (Connor та ін., 2009).

3. Інтеграція технологій

Правильне використання технологій може покращити навчання:

- Освітні додатки: інтерактивні додатки, що фокусуються на конкретних навичках (Neumann & Neumann, 2014).
- **Розповіді у електронному форматі:** використання мультимедіа для покращення навичок грамотності (Verdugo & Belmonte, 2007).

4. Мультисенсорні підходи

Залучення різних органів чуття може покращити результати навчання:

- Практичні вправи: маніпулятори для математичних і природничих понять (Carbonneau et al., 2013).
- Навчання на основі руху: включення фізичної активності в заняття (Vazou et al., 2012).

5. Інтеграція соціально-емоційного навчання (СЕН)

Впровадження СЕН у повсякденну діяльність має вирішальне значення:

- Зустрічі в групі: регулярні дискусії для розвитку навичок спілкування та вирішення проблем (Kriete & Davis, 2014).
- Рольові ігри: вправи для відпрацювання соціальних навичок та емпатії (Jones et al., 2011).

Розділ 1: Аутизм і прикладний аналіз поведінки

Що таке аутизм?

Розлад аутистичного спектру (РАС) - це неврологічний розлад розвитку, який впливає на те, як люди взаємодіють з іншими, спілкуються, навчаються та поведуться. Хоча аутизм можна діагностувати в будь-якому віці, його описують як «розлад розвитку», оскільки симптоми зазвичай з'являються в перші 2 роки життя.

Аутизм відомий як розлад "спектру", оскільки існує велика варіативність у типі та тяжкості симптомів, які відчувають люди.

Загальні ознаки та симптоми розладів аутистичного спектру

Кожна людина з розладом аутистичного спектру має унікальну модель поведінки, але є деякі загальні ознаки та симптоми:

- **Комунікативні проблеми** (труднощі з використанням або розумінням мови), такі як затримка мовленнєвого розвитку та обмежений словниковий запас для їхнього віку, повторення набору слів або фраз, зосередження уваги та розмови на кількох темах, монотонне та плоске мовлення.
- **Труднощі у соціальній взаємодії**. Це включає в себе труднощі в дружбі та взаємодії з людьми, труднощі з розумінням виразу обличчя, труднощі з розумінням власних емоцій та емоцій інших людей, відмова від зорового контакту, небажання, щоб його обіймали, не відповідати на дзвінки або відмовлятися робити щось, коли про це просять.
- **Повторювана поведінка та дотримання суворого розпорядку дня**. Це може включати повторювані рухи тіла, такі як махання руками, повторювані рухи з предметами, наприклад, обертання коліс іграшкової машинки, виконання дій, які можуть спричинити самоушкодження, наприклад, кусання або биття головою, дотримання одного і того ж розпорядку дня і труднощі з адаптацією навіть до незначних змін.
- **Сенсорна чутливість**. Надмірна або недостатня чутливість до звуків, світла, дотику, смаків, запахів, болю та інших подразників.

Ключові факти

- Аутизм - також відомий як розлад аутистичного спектру—являє собою різноманітну групу станів, пов'язаних з розвитком мозку.
- Приблизно 1 з 100 дітей страждає на аутизм.
- Характерні ознаки можуть бути виявлені ще в ранньому дитинстві, але діагноз аутизму часто ставлять набагато пізніше.

- Здібності та потреби людей з аутизмом різняться і можуть розвиватися з часом. У той час як деякі люди з аутизмом можуть жити незалежно, інші мають серйозні порушення і потребують довічного догляду та підтримки.
- Доказові психосоціальні втручання можуть покращити комунікативні та соціальні навички, позитивно впливаючи на благополуччя та якість життя як людей з аутизмом, так і тих, хто за ними доглядає.
- Догляд за людьми з аутизмом повинен супроводжуватися діями на рівні громади та суспільства для забезпечення більшої доступності, інклюзивності та підтримки.

Дотримання прав дітей з аутизмом

Протягом усього процесу втручання фахівці з анонімної алкогольної та наркотичної залежності поважають автономію та самовизначення людини. Це включає в себе

- Залучення людини та осіб, які за нею доглядають, до прийняття рішень через **індивідуалізоване лікування**. Втручання в рамках АВА розробляються з урахуванням унікальних потреб, уподобань і сильних сторін кожної людини. Така індивідуалізація гарантує, що втручання поважають автономію людини та узгоджуються з її цілями і пріоритетами.
- Поважати їхні вподобання та інтереси за допомогою **оцінювання вподобань**. Спеціалісти з АВА проводять оцінку вподобань, щоб визначити, яким видам діяльності, предметам і підкріпленням людина надає перевагу. Це допомагає забезпечити повагу до вподобань та інтересів людини, сприяючи залученню та мотивації.
- Пріоритетність втручань і цілей навчання, які сприяють незалежності та якості життя.
- Використання **позитивного підкріплення замість процедур покарання**: АВА наголошує на використанні позитивного підкріплення для навчання та посилення бажаної поведінки. Зосереджуючись на підкріпленні позитивної поведінки, а не на покаранні небажаної, АВА поважає гідність людей з аутизмом і сприяє створенню сприятливого середовища, що підтримує і розвиває їх. Рада з сертифікації поведінкових аналітиків (BACB) надає рекомендації для поведінкових аналітиків щодо використання покарань у їхній практиці. Ці вказівки викладені в Кодексі професійної та етичної відповідності для поведінкових аналітиків. Кодекс підкреслює важливість використання процедур, заснованих на підкріпленні, коли це можливо, і не рекомендує застосовувати покарання, за винятком певних умов.

Якщо процедури покарання є необхідними, аналітики поведінки повинні переконатися, що вони відповідають декільком умовам:

1. Покарання - це найменш обмежувальне втручання, яке ефективно впливає на поведінку.
2. Потенційна користь від застосування покарання переважає потенційні шкідливі наслідки.
3. Існує документально підтверджена необхідність застосування покарання на основі всебічної оцінки поведінки особи та факторів навколишнього середовища.
4. Застосування покарання схвалюється відповідними зацікавленими сторонами, такими як опікуни або законні опікуни.
5. Аналітики поведінки застосовують процедури покарання у спосіб, що відповідає чинному законодавству та нормативним актам.

Застосовуючи покарання, поведінкові аналітики повинні враховувати такі етичні принципи, як доброчинність (діяти в інтересах клієнта), незлочинність (уникати шкоди) і повага до гідності та прав людини.

Отримання згоди перед лікуванням

Перед здійсненням будь-яких втручань фахівці з АПД отримують інформовану згоду від особи або її законного опікуна. З 2022 року, згідно з Кодексом етики ВАСВ, ВАСВ вимагає від АВА отримати згоду як частину отримання інформованої згоди. Згода означає, що учень вербально або невербально погоджується на участь у лікуванні. Вокальна комунікація, і навіть функціональна комунікація, не потрібна. Отримання згоди вимагає від усіх, хто працює з учнем, спостерігати за ознаками згоди, звертаючи увагу на мову тіла, вираз обличчя та голосові сигнали учня. Це відоме як навчання, засноване на згоді, і є ключовим аспектом сучасного прикладного аналізу поведінки (АВА). Він являє собою перехід до більш співчутливого підходу, за який виступають такі діячі, як доктор Грег Хенлі. Традиційні методи АВА часто критикувалися аутистами та їхніми сім'ями за те, що вони намагалися викоринити аутистичні риси та змінити аутистичну особистість. Тому інтеграція згоди в нашу практику відображає повагу до автономії наших учнів, надаючи їм право погоджуватися на лікування або відмовлятися від нього. Це також сприяє розвитку автономії та навичок самозахисту в учнів.

Інклюзивна дошкільна освіта

Інклюзивна дошкільна освіта для дітей з РАС вимагає ефективного збору даних. Це передбачає спостереження та співпрацю з батьками, спеціальними педагогами та фахівцями з аутизму. Педагоги раннього віку використовують різноманітні методи спостереження, зокрема щоденник рефлексії, спільне спостереження, протокол спостереження, технічні засоби для збору даних, анкети (різні типи), інтерв'ю (різні типи). Ці практики забезпечують всебічне розуміння потреб кожної дитини та уможливають розробку індивідуальних планів підтримки. Комплексні психолого-педагогічні програми, спрямовані на розвиток навичок самообслуговування та соціальних навичок, також мають вирішальне значення для успішної інтеграції дітей з РАС у шкільне середовище.

Ключовими факторами покращення життя та освіти дітей з РАС є рання діагностика, інтенсивне раннє втручання та тісна співпраця з сім'ями. Сім'ї отримують підтримку та рекомендації фахівців, а педагоги навчаються впроваджувати індивідуальні програми втручання, що базуються на поведінкових підходах. Програми індивідуального втручання зосереджені на різних підходах, техніках і методологіях (наприклад, методиках на основі АВА, ТЕАССН, PECS, натуралістичному поведінковому аналітичному підході) з метою надання цілісної підтримки дітям з РАС.

Використання музики у навчанні дітей з РАС є надзвичайно корисним, особливо музики та руху. Музика з повторюваними патернами діє як інструмент для навчання та взаємодії, сприяючи розвитку соціальних навичок та емоційному дозріванню. Вона може слугувати мостом для спілкування із зовнішнім світом. Вчителі можуть впроваджувати музичну терапію, використовуючи музичні інструменти та матеріали, які підтримують сенсомоторний розвиток дитини. Водночас такі техніки, як імітація погляду дитини та використання символічних і рольових ігор, допомагають у соціальній взаємодії та розумінні інших людей. Крім того, побудова довірливих стосунків з дитиною та адаптація інструкцій відповідно до її настрою, а також використання коротких і чітких інструкцій є ключовими практиками для успішної інтеграції дітей з аутизмом у дошкільну освіту.

Крім того, поєднання терапії та науково обґрунтованих поведінкових методик пропонує комплексну та багатогранну основу для підтримки дітей з РАС у дошкільних закладах. Наприклад, використання символічних ігор у поєднанні з методами АВА та підходом природного поведінкового аналізу довело свою ефективність у зниженні тривожності та сприянні соціальній участі. Рольові сценарії, такі як відвідування перукаря або участь у повсякденних заняттях у класі, можуть допомогти дітям подолати специфічні тривоги та покращити взаємодію з однолітками. Наприклад, рольові ігри в класі можуть сприяти розвитку навичок співпраці та толерантності до сенсорного досвіду. Крім того, використання звуків і музики в методиках АВА і ТЕАССН має великий вплив на розвиток комунікативних навичок. Наприклад, інтерактивні заняття з використанням книг зі звуками тварин під керівництвом спеціального педагога можуть покращити такі навички, як зоровий контакт і реакція на подразники. Структурована гра ще більше заохочує соціальну активність, дозволяючи дітям з РАС розвивати навички спілкування та співпраці у значущий спосіб.

Історія аутизму та прикладного аналізу поведінки

Прикладний аналіз поведінки (АВА) - це наукова дисципліна, метою якої є вивчення поведінки як об'єкта дослідження. Поведінка вивчається у всіх її проявах - від найпростіших рухів до складних і складних форм поведінки, АВА включає стратегії підтримки позитивної поведінки та допомоги дітям з РАС. Він дозволяє зрозуміти, які фактори впливають на поведінку людини і як її змінити на краще.

У 1913 році Джон Бродус Вотсон визначив поведінку, яку можна спостерігати, як відповідний предмет аналізу для психології і заявив, що будь-яка поведінка контролюється факторами навколишнього середовища. Пізніше Беррус Фредерік Скіннер

та інші вчені окреслили основні принципи поведінки, які включають підкріплення, підказки, поступове усунення підказок, способи підкріплення тощо.

До 1960-х років більшість поведінкових досліджень проводили в лабораторіях, де піддослідними були тварини (Landrum & McDuffie, 2008). Концепція прикладного аналізу поведінки (АВА) виникла в 1960-х роках і походить від радикального біхевіоризму Б. Ф. Скіннера. У цей час група вчених, серед яких були Теодоро Ейлон, Джек Майкл, Дональд Бер, Сідні В. Біжу, Білл Гопкінс, Джей Бірнбрауер, Тодд Ріслі та Монтроз Вулф, дослідники з Університету Вашингтона та Університету штату Канзас, почали систематично працювати в цій галузі та заснували журнал "Прикладний аналіз поведінки", незмінним президентом якого був Скіннер. Цей журнал став платформою для обміну ідеями та дослідженнями в галузі АВА.

У 1960-х роках Івар Ловаас розпочав роботу над систематизацією використання науки про навчання та прикладного аналізу поведінки у випадках дитячого аутизму, яка буде описана пізніше в "Книзі про мене". Визнання можливості та цінності застосування теорії поведінки до проблем, з якими стикаються реальні люди в реальних контекстах, призвело до появи прикладного аналізу поведінки (АП) (Baer, Wolf & Risley, 1968; Landrum & McDuffie, 2008; Simonsen & Sugai, 2009). Baer, Wolf and Risley (1968).

Ключові компоненти АВА

Десятиліття фундаментальних і прикладних досліджень та клінічної практики дозволили отримати докази того, що на поведінку впливають події, які відбуваються до будь-якої конкретної реакції, і події, які відбуваються після будь-якої конкретної реакції.

Зазвичай поведінка розгортається в часі таким чином: попередній стимул провокує або запускає поведінку, поведінка відбувається, а стимул-наслідок виникає як результат поведінки.

У прикладному поведінковому аналізі це модель АВС: передумови - поведінка - наслідки - "тричленна непередбачуваність".

Одиницями аналізу фахівця є: передумови поведінки (зовнішні стимули, які роблять можливим виникнення поведінки), безпосередньо поведінкові прояви (конкретні дії суб'єкта, які можна спостерігати) та наслідки цих проявів.

Справа в тому, що характеристики "наслідків" (тобто того, що відбувається після поведінкових проявів) можуть впливати на збільшення або зменшення ймовірності того, що певна поведінка відбудеться в майбутньому. Вони обидва впливають на поведінку людини. Модифікація антецедентів та наслідків поведінки призведе до змін у поведінці. Змінюючи попередні фактори, ми можемо запобігти небажаній поведінці. Змінюючи

наслідки, ми можемо пом'якшити проблемну поведінку і сформувати соціально прийнятну поведінку.

Стимули, що передують поведінці, можна розділити **на внутрішні та зовнішні**.

- Внутрішні передумови включають фізіологічні стани, такі як голод, втома або сенсорний дискомфорт, а також когнітивні процеси, такі як тривога або фрустрація.
- Зовнішні передумови охоплюють такі фактори навколишнього середовища, як рівень шуму, умови освітлення або присутність певних людей.

Знання того, які мотиваційні операції впливають на поведінку, дозволяє нам модифікувати свої дії так, щоб не погіршувати поведінку дитини під час роботи з нею. Знання antecedentних факторів дозволяє нам розробити стратегії для модифікації середовища. Такі стратегії запобігають небажаній поведінці.

Поведінка визначається конкретними діями суб'єкта, які можна спостерігати. В АВА термін "поведінка" використовується для опису всього, що робить організм у просторі та часі, і що можна об'єктивно виміряти. Тобто, чи є у вас можливість дізнатися про поведінку через призму аналізу поведінки. Через цю призму поведінка охоплює рух організмів, який може бути більш бажаним (наприклад, розмова) або менш бажаним (наприклад, агресія).

Наслідки бувають трьох типів:

- підкріплення
- покарання
- гасіння

Підкріплення призводить до збільшення частоти поведінки. Підкріплення буває двох типів: позитивне і негативне.

Покарання призводить до того, що частота поведінки зменшується. Покарання буває двох типів: позитивне і негативне.

Процес викорінення має на меті зменшити частоту прояву поведінки. Процедура витіснення базується на точному визначенні функції поведінки та наслідків, які сприяють її виникненню.

Виділено чотири основні функції поведінки:

- уникнення виконання вимог
- доступ до бажаного
- привернення уваги
- самостимуляція.

Якщо наслідки будуть сприятливими, поведінка, швидше за все, повториться. Якщо наслідки несприятливі, малоймовірно, що поведінка повториться.

Таким чином, наслідки впливають на ймовірність того, що певна поведінка відбудеться в майбутньому.

Якщо ми знаємо, які наслідки посилюють поведінку, а які послаблюють, ми можемо змінити ці наслідки, щоб посилити прийнятну поведінку і послабити небажану.

Можна сказати, що деяка поведінка контролюється переважно подіями, які їй передують (тобто рефлекторна або респондентна поведінка), тоді як інша поведінка контролюється переважно умовними подіями, які сліднують за нею (тобто оперантна поведінка), умовними подіями, які сліднують за нею (тобто оперантна поведінка).

Ефективність прикладного аналізу поведінки для дошкільнят

АВА як наукова дисципліна, що вивчає закономірності формування та зміни поведінки, використовується в роботі з дітьми з РАС, зокрема: АВА-терапія, вербально-поведінкова терапія, Денверська модель раннього втручання тощо.

Фахівці, що працюють в рамках прикладного аналізу поведінки, досягають значних успіхів у роботі з дітьми, починаючи з дошкільного віку. Прогрес у корекції поведінки дітей стає більш вираженим і стійким, коли педагоги і батьки працюють разом, координуючи свої зусилля. При використанні підходів АВА дорослі краще розуміють поведінкові особливості дитини з РАС, знають, як забезпечити супервізійний контроль над нею, які методи навчання і розвитку використовувати, як зменшити прояви проблемної поведінки.

Метод базується на основних принципах поведінкової терапії і дозволяє виявити фактори та наслідки поведінки, які викликають, контролювати, закріплювати, а головне - змінювати певну поведінку. Ефективність такого підходу пояснюється тим, що поведінка - єдиний прояв людини, який можна вивчати об'єктивно, на відміну від свідомості, мислення, пам'яті тощо.

В результаті корекції поведінки спостерігаються позитивні зміни в різних сферах життя дитини з РАС. У сфері соціальної взаємодії дитина вчиться розпізнавати емоції, встановлювати контакт з оточуючими та реагувати на соціальні ситуації. Комунікативні навички також покращуються: зміни відбуваються з базових. Ця методика допомагає розвинути комунікативні навички, від базової мови до більш складних комунікативних стратегій. АВА-терапія допомагає дітям з аутизмом розвивати навички самообслуговування, такі як одягання, годування та гігієна, що підвищує їхню

незалежність. АВА допомагає навчити дітей читання, письма, математики та інших академічних навичок, важливих для подальшого розвитку. Заняття з фахівцем допомагають зменшити небажану поведінку, таку як агресія, самоагресія або ритуальні дії, і замінити їх на бажану поведінку.

Розділ 2: Поведінка, необхідна перед початком навчання в школі

Дотримуйтесь інструкцій

Дотримання правил та інструкцій є основою успіху дітей як у школі, так і в соціальному середовищі. Наприклад, якщо вчитель просить учнів у класі підняти руку, перш ніж говорити, це є одним із проявів поваги до чужих кордонів. Те ж саме відбувається, коли діти дотримуються правил по черзі в грі: так вони можуть працювати у співпраці з іншими, розуміючи справедливість. Крім того, під час групової діяльності, наприклад, виконання проекту з однокласниками, дотримання інструкцій вчить дітей ефективно працювати та брати участь у команді. Це також навичка, яка переноситься в класну кімнату, де чітко визначені очікування і порядок дій, необхідні для навчального середовища, що орієнтоване на виконання завдань. Виконання вказівок формує у дітей важливу навичку, пов'язану зі слухом і розумінням. Наприклад, дотримання набору інструкцій для виконання завдання допоможе учневі розвинути автономію, відповідальність і саморегуляцію, за допомогою яких він зможе вирішувати деякі академічні та соціальні проблеми. Крім того, повага до правил допомагає дітям розвивати повагу до справедливості та чутливість до потреб інших, а отже, сприяє створенню позитивного та інклюзивного клімату в класі. Діти мають навчитися дотримуватися правил та інструкцій, щоб керувати своїми базовими навичками і досягати успіху в школі та поза нею.

Виконання багатокрокових інструкцій можна визначити як здатність розуміти та виконувати низку послідовних завдань або дій протягом певного часу за вказівкою іншої людини (наприклад, вчителя або вихователя). Це включає розуміння кроків, запам'ятовування їх у правильному порядку та точне виконання без значної допомоги чи підказки. Ця навичка готує дітей до більш складних завдань у школі та повсякденному житті, виховує незалежність та успіх у різних видах діяльності. Крім того, оволодіння цією навичкою покращує їхню комунікацію та соціальну взаємодію, дозволяючи їм ефективно брати участь у групових заходах і дотримуватися розпорядку дня в класі.

Очікування доступу

Очікування є важливою навичкою, оскільки дітям часто доводиться чекати в різних ситуаціях (наприклад, в продуктовому магазині, в черзі за обідом, за улюбленою іграшкою). Багато дітей мають труднощі з цією навичкою, що може спричинити проблеми в такому середовищі, як дитячий садок. Коли діти не вміють чекати, вони можуть демонструвати проблемну поведінку. Першим кроком у навчанні очікування є визначення речей або видів діяльності, яких бажають діти. Це можна зробити за допомогою спостереження або інтерв'ю з дітьми. Після того, як ці вподобання визначені, можна зібрати дані про те, як довго кожна дитина може чекати на кожну річ або діяльність, оскільки час очікування може бути різним. Для цього слід зафіксувати час після того, як дитина покаже, що вона чогось хоче. Якщо з'являються ознаки проблемної поведінки, зупиніть таймер і дайте дитині бажаний предмет, запобігаючи виникненню проблемної

поведінки. Поступово збільшуйте час очікування на кілька секунд або навіть на одну секунду, залежно від толерантності дитини. Якщо проблемна поведінка не виникає, дайте дитині те, на що вона чекала, і надайте словесне підкріплення.

Ділитися з однолітком

Ділитися - це фундаментальна соціальна навичка, яку більшість дітей зазвичай набувають, коли ростуть і взаємодіють з іншими. Це важливий аспект побудови позитивних стосунків та орієнтування в соціальних ситуаціях. Вміння ділитися - важлива соціальна навичка, яка допомагає дітям будувати стосунки, співпрацювати та позитивно взаємодіяти з однолітками. Для дітей з РАС навчання ділитися може представляти унікальні виклики.

Хоча вміння ділитися є важливою віхою в розвитку, визначення моменту, коли дитина засвоїть цю навичку, буде відрізнятися від дитини до дитини. Як правило, більшість дітей, що розвиваються, починають демонструвати ознаки розуміння того, що потрібно ділитися, у віці від двох до трьох років, хоча вони можуть не повністю розуміти концепцію спільного користування. Тим не менш, вони можуть демонструвати поведінку, спрямовану на обмін, наприклад, давати іграшку однолітку або брати участь у грі по черзі. Для дітей з РАС або тих, кому важко ділитися, чітке навчання та настанови можуть суттєво змінити ситуацію. Найкраще починати зі структурованих можливостей ділитися, а потім переходити до навчання дітей ділитися.

Хоча існує багато різних способів навчити дітей ділитися, одними з найкращих способів навчити дітей з аутизмом ділитися є моделювання спілкування, використання візуальної підтримки та практика почергового спілкування.

Вітання з однолітками

Привітання та компліменти відіграють вирішальну роль у соціальній взаємодії. Вони слугують основою для побудови стосунків і встановлення зв'язків з іншими людьми. Навчання вітанню і компліментам сприяє вербальній і невербальній комунікації. Діти вчаться ефективно використовувати слова і передавати свої почуття і думки, а також це дає можливість практикувати важливі навички невербальної комунікації, такі як встановлення зорового контакту, використання відповідної мови тіла і доброзичливого тону голосу. Коли діти вчаться вітатися і робити компліменти один одному, вони розвивають важливі соціальні навички, такі як вміння поводитися по черзі, активно слухати, брати участь у розмовах і розвивати емпатію, оскільки діти вчаться розпізнавати емоції інших і реагувати на них. Зрештою, коли дітей вітають і роблять компліменти їхні однолітки та інші люди з їхнього оточення, вони відчують, що їх цінують і приймають. Це почуття приналежності сприяє їхньому загальному благополуччю та самооцінці. У дітей з РАС ми часто спостерігаємо затримку або відсутність ранніх соціальних привітань і компліментів. Це може бути пов'язано з тим, що дитина ще не навчилася шукати соціальної взаємодії, або з тим, що не засвоєна якась інша ключова навичка, наприклад, імітація або спільна увага.

Навчання вітань та/або компліментів є надзвичайно важливим, оскільки це перший крок для того, щоб розпочати спілкування з іншими людьми та відповідати їм майже в будь-якій ситуації. Ось чому навчання вітань та/або компліментам є чудовим кроком для початку тренінгу соціальних навичок, адже успіх у вітаннях та/або компліментах може призвести до мотивації до участі в інших взаємодіях.

Емпатія

Навчити дітей з РАС висловлювати свої почуття та розуміти почуття інших - дуже важливо. Коли діти з РАС навчаються виражати свої емоції, вони можуть краще орієнтуватися в соціальних ситуаціях, будувати значущі стосунки та покращувати якість свого життя. Крім того, підвищена емпатія не тільки допомагає їм спілкуватися з однолітками, але й сприяє створенню сприятливого та інклюзивного середовища в класі, яке задовольняє різноманітні потреби всіх учнів. Завдяки цілеспрямованим втручанням, таким як тренінги соціальних навичок та програми емоційної грамотності, діти з РАС можуть навчитися розпізнавати та інтерпретувати емоції, що призводить до покращення соціальної взаємодії та сильнішого почуття спільності в класі, заснованого на повазі та взаєморозумінні.

Запит про допомогу

Для дітей з розладами аутистичного спектру (РАС) вміння звернутися по допомогу до дорослого у складній ситуації є важливою соціальною навичкою взаємодії з навколишнім світом, показником реагування на подразники та здатності виконувати завдання, що є необхідною умовою переходу дитини дошкільного віку до школи.

Діти з аутизмом можуть мати обмежені комунікативні навички та труднощі з вираженням своїх потреб. Це може включати соціальну взаємодію, самообслуговування та розвиток здатності взаємодіяти в грі, навчанні та співпраці.

Уміння просити дорослого про допомогу допомагає дитині ефективно взаємодіяти з іншими людьми, зокрема з однолітками та вчителями, отримувати необхідну підтримку, почуватися захищеною та незалежною, за умови, що дитина знає, як просити про допомогу.

Для дітей з аутизмом важливо мати чіткі та конкретні інструкції. Під час спілкування чіткі мовні конструкції та прості, зрозумілі інструкції вчителя допомагають дитині краще зрозуміти, що саме їй потрібно робити. Для навчання дитини з РАС корисно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікації: візуальні підказки, картки з картинками, структурні схеми для побудови ввічливої форми звернення до оточуючих з проханням про допомогу.

Моделювання ситуацій або соціальних історій, де дорослий або персонаж демонструє правильні соціальні навички, дозволяє дитині спостерігати і наслідувати бажану соціальну поведінку.

Такі інструменти надають дітям з РАС стабільності, передбачуваності та сприяють їхній успішній взаємодії з оточуючими, допомагають зрозуміти послідовність дій, правила та очікування в різних ситуаціях, зменшують кількість агресивних, небажаних проявів поведінки, що, в свою чергу, впливає на академічні навички.

Дорослі повинні бути уважними до сигналів, які вказують на потребу дитини в допомозі, і бути готовими її надати. Загалом, правильні стратегії розвитку навички прохання про допомогу допомагають дітям з РАС взаємодіяти з навколишнім світом, накопичувати власний позитивний життєвий досвід і розвивати навички, необхідні для самостійного функціонування.

Потребує уваги дорослих

Навичка використання ввічливих форм привернення уваги дорослого, поки він зайнятий, важлива для дитини, яка засвоює норми і правила поведінки в суспільстві, і в той же час є однією з корисних навичок соціальної взаємодії з оточуючими. Для дитини з розладами аутистичного спектру дуже важливо мати готові інструменти соціальної взаємодії, щоб відчувати себе впевнено в соціумі.

Для цього необхідно навчити дитину визначати ситуації, коли необхідно привернути увагу дорослого, коли він зайнятий, використовувати ввічливу форму мовлення для налагодження взаємодії з дорослим: "Вибачте", а також навчити встановлювати зоровий контакт при зверненні.

Звернення до однолітків з проханням про увагу

Ця поведінка стосується випадків, коли дитина прагне привернути увагу іншої людини або бажає отримати доступ до чогось цінного. Поведінка, спрямована на пошук уваги, охоплює будь-які дії дитини - як позитивні, так і негативні, - які призводять до підкріплення через увагу з боку дорослих або однолітків. Аналогічно, пошук доступу до чогось передбачає поведінку, спрямовану на отримання бажаного.

Початковий крок - оцінити, наскільки ефективно дитина може просити про увагу або доступ до ресурсів, виходячи з рівня її навичок. Дуже важливо визначити, чого хоче дитина і як вона може висловити свої бажання, не вдаючись до проблемної поведінки. Розвиток цих навичок дозволяє дитині ефективно взаємодіяти з однолітками в класі, знижуючи ризик соціальної ізоляції через труднощі у спілкуванні з іншими. Так само оволодіння вмінням просити доступ до ресурсів без деструктивної поведінки є життєво важливим для інтеграції дитини в групи однолітків та класні заходи. Таким чином, ці навички є надзвичайно важливими для соціального розвитку дитини.

Управління часом

Навчання дітей з РАС навичкам тайм-менеджменту не лише сприяє розвитку незалежності, але й покращує їхні навички виконавчої діяльності, які часто бувають

порушені. Навички виконавчої діяльності, такі як планування, організація та визначення пріоритетів завдань, є важливими як у класі, так і поза ним. Такі методи, як структурований розпорядок дня, візуальні графіки та постійна підтримка сприяють формуванню почуття передбачуваності та стабільності, що є важливим для благополуччя та розвитку дітей з РАС. Навчившись ефективно управляти своїм часом, діти з РАС можуть покращити свою здатність виконувати завдання, дотримуватися дедлайнів і плавно переходити від одного виду діяльності до іншого. Крім того, рутина, передбачуваність і структурованість розкладу в їхньому середовищі може допомогти зменшити тривожність і сприяти почуттю безпеки. Ця стабільність дозволяє їм керувати своїм днем з більшою впевненістю і меншим стресом, стаючи більш незалежними і краще підготовленими до майбутніх викликів.

Прийняття змін

Прийняття змін можна визначити як здатність позитивно і без значного стресу адаптуватися до змін у своєму оточенні, звичному житті чи очікуваннях. Це включає в себе розуміння того, що зміни відбуваються, визнання їх як частини життя і демонстрацію гнучкості у своїх реакціях і поведінці. Наприклад, дитина повинна вміти плавно переходити від одного виду діяльності до іншого, ефективно справлятися з несподіваними подіями або змінами в планах, а також проявляти стійкість перед обличчям нових або незнайомих ситуацій. Крім того, прийняття змін передбачає демонстрацію емоційної регуляції та готовності досліджувати і взаємодіяти з новим досвідом або викликами. Ця стійкість підтримує загальне благополуччя і психічне здоров'я, зменшуючи стрес і тривогу, пов'язані зі змінами.

Коли дошкільнята переходять до школи, а згодом і до дорослого життя, вони стикаються з численними змінами та викликами. Розвиток здатності приймати зміни на ранніх етапах готує їх до майбутніх переходів, допомагаючи їм досягти успіху в навчанні, професійній діяльності та особистому житті. Прийняття змін заохочує дошкільнят розвивати навички вирішення проблем, оскільки вони вчаться адаптувати свою поведінку та підхід до нових обставин. Цей набір навичок є цінним для подолання перешкод і пошуку творчих рішень протягом усього життя.

Використання копінг-стратегій

Навчання дітей навичкам розпізнавання та подолання несприятливих сенсорних ситуацій є важливим для сприяння добробуту та участі в різних середовищах. Сенсорна чутливість переповнює дітей почуттям дистресу, що призводить до поведінки уникнення та проблем у навчанні чи соціалізації. Діти, які навчаються ефективним копінг-стратегіям, регулюють свої сенсорні переживання, менш тривожні і демонструють повнішу участь у повсякденному житті.

Ці стратегії варіюються від дуже простих сенсорних технік, таких як глибоке натискання або пропріоцептивний вплив, до більш просунутих стратегій виконавчих навичок, таких як уважність або візуальна уява. Такі копінг-стратегії підвищують обізнаність дитини про

тригери і про те, як потенційно проактивно керувати своїм сенсорним досвідом до того, як ці фактори стануть надто негативними або виснажливими.

Впроваджуючи ці методи в повсякденне життя вдома і в школі, як пропонують Пфайффер та ін. (2011), діти отримають можливість набагато впевненіше і самостійніше орієнтуватися в сенсорних викликах.

Розділ 3: Поведінкові стратегії

Підказки

Однією з найпотужніших стратегій у поведінці є підказка. Це коли ви використовуєте підказки або допомогу, щоб заохотити дитину до бажаної поведінки. Вона використовується для того, щоб змусити дитину зробити те, що ви хочете, щоб вона зробила, збільшуючи ймовірність виконання завдання або навіть демонстрації дитиною нової поведінки. Підказки можуть бути легкими, такими як жести або словесні нагадування, або навіть важкими, які передбачають фізичне керівництво.

Таким чином, для дітей з розладами аутистичного спектру використання підказок виявляється особливо корисним у набутті навичок, підвищенні незалежності та зменшенні складних форм поведінки. Поступове зникнення підказок з часом дозволяє дітям навчитися самостійно зосереджуватися на цільовій поведінці. Це призводить до кращого спілкування, соціальної взаємодії та загального функціонування в багатьох інших ситуаціях. Однією з найуспішніших стратегій втручання в поведінку є використання підказок, які викликають у дитини певну бажану реакцію за допомогою підказок або допомоги. Це спрямовує дитину на шлях до того, щоб вона робила те, що ви від неї хочете, і збільшує шанси на завершення роботи та хорошу поведінку. Це можуть бути найрізноманітніші підказки - від дуже тонких натяків до прямих фізичних підказок. Наприклад, легкою підказкою може бути просте нагадування: "Не забудь сказати "будь ласка", тоді як важчою може бути скеровування дитини рукою, коли вона щось робить.

Зокрема, діти з діагнозом РАС отримують користь від використання підказок. Це може допомогти у вивченні таких базових навичок, як спілкування, соціальна взаємодія та самообслуговування. Більше того, це може допомогти в самостійному житті, оскільки підказки можуть з часом зникати, що дозволяє дитині навчитися робити щось самостійно. Це призведе до покращення загального функціонування в різних умовах.

Ось кілька прикладів того, як можна використовувати підказки з дітьми з РАС:

- Батьки використовують візуальну підказку, наприклад, зображення зубної щітки, щоб спонукати дитину чистити зуби.
- Вчитель дає словесне нагадування: "Дивись на мене, коли я з тобою розмовляю", щоб змусити дитину встановити зоровий контакт.
- Терапевт може використовувати фізичні вказівки, щоб навчити дитину зав'язувати шнурки.

Ефективне використання підказок може допомогти вихователям, педагогам і терапевтам навчити дітей з РАС важливим навичкам і моделям поведінки, які допоможуть їм бути успішними в довгостроковій перспективі.

Підкріплення

Підкріплення - це наслідки, які посилюють поведінку, тобто поведінка, яка відбувалася до підкріплення, буде повторюватися частіше в майбутньому. Підкріпленням може бути будь-що, що дитина вважає цінним: похвала, улюблена іграшка чи їжа. Це також може бути усунення чогось, що не подобається дитині, наприклад, гучного шуму або певного предмета одягу. Найважливіший аспект - бути впевненим у тому, що ви підкріплюєте, і що ви використовуєте для підкріплення. Ви можете ненавмисно підкріпити негативну поведінку, наприклад, крик, просто звернувши увагу на крик. Увага також вважається формою підкріплення.

Тому першим кроком є визначення того, що є підкріпленням для кожної дитини, а потім ефективне використання цього підкріплення. Цього можна досягти, спостерігаючи за дитиною або пропонуючи їй вибір. Крім того, ви можете запитати дитину, чому вона віддає перевагу і що їй подобається. Це передбачає визначення поведінки, яку ви хочете заохочувати в майбутньому, і негайне її підкріплення, надаючи те, що дитина хоче і що їй подобається. Підкріплення має відбуватися одразу після певної поведінки, інакше випадково може бути підкріплена інша поведінка. Не менш важливо коригувати підкріплення відповідно до поточної мотивації дитини. Мотивація у всіх різна, і те, що слугує значним підкріпленням одного тижня, може відрізнитися від іншого; наприклад, похвала може бути дуже мотивуючим фактором одного тижня, в той час як шматочок шоколаду може мати більшу привабливість наступного тижня. Якщо не забезпечити належне підкріплення, це може призвести до того, що поведінка не буде частіше повторюватися в майбутньому, оскільки вона не була підкріплена.

Візуальні графіки

Візуальний графік - це набір малюнків, символів або слів, які представляють серію завдань або заходів. Такі графіки допомагають людям зрозуміти, що їм потрібно робити, в якому порядку і як довго.

Візуалізація 1: Сьогоднішній розклад

Today's Schedule

 art	 science	<table border="1"><tr><td>1</td><td></td><td></td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td></tr><tr><td>5</td><td></td><td></td></tr></table>	1			2			3			4			5			 Start over
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
 music group	 lunch		 Clear checks															
 break	 English		 Review															
 geography	 gym																	
 swimming	 multimedia class																	

Розбиваючи завдання або діяльність на візуальні кроки, ці графіки забезпечують передбачуваність, що може зменшити тривожність і підвищити незалежність, що робить їх потужним інструментом у галузі прикладного аналізу поведінки (ABA). Візуальні розклади можуть бути особливо корисними для дітей з аутизмом, оскільки вони допомагають їм керувати своїм розпорядком дня і діяльністю, розуміти очікування і переходи, сприяють залученню і зменшують деструктивну поведінку. Ряд досліджень показав, що візуальні розклади, які використовуються в класах і вдома, можуть допомогти зменшити час переходу і складну поведінку під час переходів, а також підвищити незалежність учня під час переходів (Dettmer та ін., 2000).

Більше інформації: <https://howtoABA.com/teach-visual-schedules/>

Картка змін

Картки змін або переходів - це прості, але ефективні інструменти для управління переходами та несподіваними змінами в повсякденному житті. Ці картки зазвичай містять візуальні підказки або символи, які сигналізують про майбутні зміни, допомагаючи людям підготуватися до них психологічно та емоційно.

В освітньому середовищі картки змін допомагають учням плавно переходити від одного виду діяльності до іншого, зменшуючи стрес і сприяючи гнучкості. Надаючи відчутний і послідовний сигнал для переходу, картки змін допомагають учням легко і впевнено орієнтуватися у змінах. Ви можете запровадити картку змін, спочатку змінивши менш бажану діяльність на більш бажану. Наприклад, якщо у розкладі є заняття, яке, як ви знаєте, не подобається вашому учневі, використовуйте картку змін, а потім повісьте замість нього зображення одного з його улюблених занять (наприклад, замінити математику на гру). Потім зміну можна представити як нейтральну подію (наприклад, замінити математику на мову), і, нарешті, як щось, що може бути важко прийняти (наприклад, замінити ігровий час на математику).

Більше інформації: <https://www.iidc.indiana.edu/irca/articles/change-is-good.html>

Праймінг

Праймінг - це поведінкова стратегія, яка передбачає підготовку людини до певної діяльності шляхом надання їй відповідної інформації заздалегідь. Ця техніка має на меті підвищити продуктивність, зменшити тривожність і покращити загальну зацікавленість у виконанні завдання. Праймінг зазвичай передбачає демонстрацію фактичних матеріалів, які будуть використовуватися на уроці, за день або вранці перед уроком. На практиці праймінг може набувати різних форм, адаптованих до потреб та вподобань кожного учасника, наприклад

- Вербальний праймінг (прості та зрозумілі усні інструкції, нагадування)
- Візуальна підготовка (соціальні історії, графіки, контрольні списки, піктограми, відео, фізичні предмети)
- Фізична підготовка (м'яке керівництво або моделювання очікуваної поведінки, рольові ігри)

Активізуючи відповідні знання та навички до початку виконання завдання, праймінг сприяє більш плавному переходу та підвищує ймовірність успішного виконання завдання.

Більше інформації: <https://www.unl.edu/asdnetwork/uploads/featured-articles/Priming.pdf>

Перенаправлення

Перенаправлення - це проактивна поведінкова стратегія, при якій увага та залучення дитини зосереджуються на тому, щоб відвернути її від небажаної поведінки до більш прийнятної або бажаної діяльності. Цей підхід запобігає ескалації потенційно складної поведінки і тому може бути легко застосований у будь-якому середовищі, в тому числі вдома, в школі та в терапевтичному середовищі.

Діяльність, іграшки або соціальна взаємодія, які цікавлять дитину, можуть бути використані для перенаправлення відповідно до рівня її розвитку. Щоб перенаправлення було найбільш ефективним, воно повинно здійснюватися швидко, послідовно і в поєднанні з позитивним підкріпленням. Процес перенаправлення спрямований на безпосередню поведінку, навчаючи альтернативних, більш прийнятних способів вираження потреб чи бажань, таким чином досягаючи позитивних змін у поведінці.

Формування

Формування - це універсальна поведінкова стратегія, яка передбачає підкріплення послідовних наближень до бажаної поведінки, поступово спрямовуючи індивіда до цільової навички. Це особливо корисно, коли складну поведінку неможливо легко набути за один крок. Формування передбачає розбиття бажаної поведінки на менші компоненти і вимагає лише того, щоб людина вчилася у власному темпі, спираючись на кожне наступне наближення, доки не буде засвоєна повна поведінка.

Формування починається з визначення відправної точки, або того, де учень перебуває стосовно поведінки, про яку йдеться. Воно передбачає представлення підкріплення за поведінку, яка все більше і більше наближається до бажаного результату, тоді як вимоги до підкріплення поступово підвищуються до досягнення кінцевої мети. Шейпінг є одним з таких важливих інструментів, що дозволяє навчати новим навичкам і модифікувати існуючі, а також загально сприяти позитивним змінам поведінки в будь-якому середовищі: освітньому, клінічному чи повсякденному житті.

Моделювання

Моделювання - це основна поведінкова стратегія, за допомогою якої моделюється бажана поведінка для спостереження та наслідування. Цей процес використовує вроджену здатність людини до навчання через спостереження, а отже, стає дуже ефективним у навчанні новій поведінці, заохоченні позитивної поведінки та зменшенні небажаної поведінки. Моделями, що використовуються в поведінкових інтервенціях, можуть бути батьки, вчителі, терапевти або однолітки, залежно від цілей і контексту застосування.

Кілька елементів покращують моделювання. Деякі з них - це компетентність моделі та її схожість з учнем, чіткість і значущість поведінки, яку потрібно продемонструвати, а також доречність підкріплення. Учні самі виконують поведінку після того, як спостерігають за моделлю, яка успішно втілює її в життя, і отримують позитивні наслідки за її виконання. Моделювання допомагає у навчанні складних соціальних навичок, навичок спілкування та адаптивної поведінки дітей з порушеннями розвитку, оскільки пропонує конкретний приклад того, як правильно поводитися з людьми та переживати різні соціальні ситуації.

Жетонна система заохочень

Жетонна система - це стратегія підкріплення, яка використовує узагальнені підкріплення, такі як жетони, які можна обміняти на конкретні резервні підкріплення. Жетони використовуються для підкріплення цільових навичок з метою збільшення їхньої частоти в майбутньому. У жетонній системі жетони ніколи не вилучаються за негативну поведінку.

З чого почати роботу з системою токенів:

- По-перше, визначте, які жетони ви будете використовувати. Зазвичай це предмети або заняття, які подобаються дитині, наприклад, улюблені іграшки або марки (уникайте істотних предметів).
- Далі визначте критерії, яким має відповідати дитина, щоб отримати жетон, і вирішіть, скільки жетонів вона отримає. Варіюйте кількість жетонів, які дитина отримує за цільову поведінку: іноді давайте один жетон, іноді - три. Така варіативність не дозволяє дитині передбачити кількість жетонів і знижує ризик зменшення зусиль. Крім того, визначте запасні підкріплення, які отримає дитина. Ці підкріплення мають бути дуже мотивуючими і щоразу змінюватися.
- На початку використовуйте жетон за кожну правильну відповідь, кілька разів не обов'язково використовувати його за кожну відповідь, але це буде залежати від цільової поведінки. Наприклад, при навчанні рухової імітації вам може знадобитися 2-3 спроби, перш ніж видати жетон, тоді як за участь у 10 випадках позитивної гри з однолітками жетон можна давати щоразу.
- Спочатку дитина повинна зрозуміти, що отримання жетона означає підкріплення і призведе до отримання резервного підкріплення. Цей процес передбачає вилучення з дошки лише одного жетона за неправильну поведінку і повернення жетона за правильну поведінку. Після цього обміну дошка токенів обмінюється на резервний підкріплювач.
- З часом дитині потрібно буде заробити більше жетонів, щоб отримати додаткове заохочення. Наприклад, забрати 2 жетони, а потім нагородити всіма двома жетонами після двох випадків гарної поведінки (по одному жетону за раз). Після цього дошка жетонів обмінюється на резервний підсилювач. Поступове збільшення кількості забраних жетонів підкріплює концепцію, що для отримання жетона потрібно більше позитивних відповідей.

Аналіз завдань

Аналіз завдань - це навчальний процес, який передбачає розбиття складних видів діяльності або навичок на менші, керовані кроки, які студенти можуть легше засвоїти. Це досягається шляхом визначення конкретних моделей поведінки, які складають навичку,

та порядку, в якому ці моделі слід викладати. Ця стратегія може бути використана для навчання широкого спектру навичок, зокрема

- Навички самообслуговування
- Соціальні навички
- Академічні навички
- Ігрові навички

Наприклад, якщо ми візьмемо навичку самообслуговування "Миття **рук**"

1. Увімкніть кран
2. Помістіть руки під воду
3. Дозуйте мило
4. Потріть долоні, рахуючи до 5
5. Потріть тильну сторону лівої руки на рахунок 5
6. Потріть тильну сторону правої руки на рахунок 5
7. Помістіть руки під воду
8. Потріть долоні, рахуючи до 5
9. Вимкніть воду
10. Візьміть паперовий рушник
11. Висушіть руки на рахунок 5
12. Викиньте паперовий рушник

Крім того, розбивка завдань допомагає визначити конкретні сфери, де люди можуть потребувати додаткової підтримки або інструктажу, що дозволяє педагогам і терапевтам створювати індивідуальні навчальні плани, пристосовані до потреб кожної людини. Такий підхід гарантує, що людина не буде перевантажена складністю навички, яку вона вивчає, і зможе зосередитися на освоєнні одного кроку за раз. Тому кількість кроків і формулювання, що використовуються, будуть відрізнятися залежно від конкретної людини. Отже, для дитини з більш розвиненими навичками наведений вище аналіз завдання може бути модифікований наступним чином:

1. Увімкніть кран
2. Помістіть руки під воду
3. Дозуйте мило
4. Потріть долоні та тильну сторону обох рук
5. Мило для полоскання
6. Вимкніть воду
7. Висушіть руки паперовим рушником
8. Викиньте паперовий рушник

Більше інформації: <https://online.regiscollege.edu/blog/task-analysis/>

Ланцюговий

Ланцюгове навчання базується на аналізі завдань. Він розбиває завдання на невеликі кроки, а потім навчає кожному кроку в послідовності самостійно. Він може бути реалізований за допомогою прямого ланцюжка, коли кожен крок вивчається в тому порядку, в якому він відбувається, або зворотного ланцюжка, коли останній крок вивчається першим, а наступні кроки додаються в зворотному порядку. Так, наприклад, для аналізу завдання

"миття рук", згаданого вище, при прямому ланцюговому навчанні дитина спочатку навчиться відкривати кран і отримуватиме підкріплення щоразу, коли вона правильно відкриває кран. Після того, як дитина виконає цей перший крок послідовно і точно, вона перейде до другого кроку в ланцюжку і отримає підкріплення за правильне виконання перших 2 кроків. При використанні зворотного ланцюжка вчитель надасть практичну підтримку для кроків 1-7 і попросить дитину виконати крок №8. Коли останній крок буде засвоєно, дитина вивчить крок №7 і продовжить вивчення кроків у зворотному порядку.

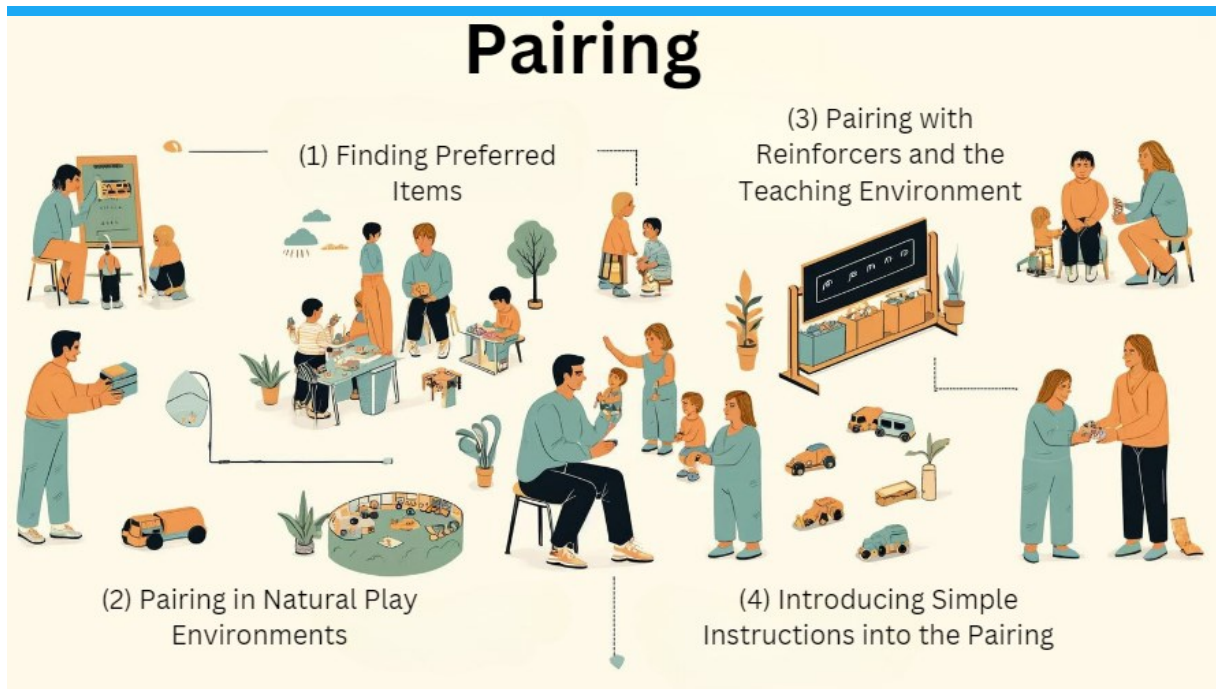
Більше інформації: <https://www.unl.edu/asdnetwork/virtual-strategies/chaining>

Об'єднання в пари

Щоб досягти найкращих результатів у навчанні та поведінці дитини з аутизмом, важливо розпочати стосунки з використанням процедур створення пари для побудови взаєморозуміння. Об'єднання в пари - це процес асоціювання себе з улюбленими предметами та видами діяльності, що робить вас умовним підкріпленням або чимось, чому також надається перевага. Першим кроком у створенні пари є визначення найбільш ефективних підкріплень для дитини. Це можна зробити за допомогою оцінки вподобань (систематичних процедур для визначення того, яким предметам надається найбільша перевага), спостереження, вибірки підкріплень (даючи дитині спробувати предмети, яким вона надає перевагу) та інтерв'ю з батьками. Після того, як визначено підкріплювачі або предмети, яким надається найбільша перевага, їх можна використовувати для того, щоб поєднати себе з навчальним середовищем. Це можна зробити кількома способами. Один із них полягає в тому, щоб надавати підкріплення за хорошу поведінку і брати активну участь у його наданні. Наприклад, ви можете попросити дитину дивитися на вас, коли ви даєте заохочення, анімаційно похвалити її або доторкнутися до неї, якщо це доречно. Важливо також забезпечити підкріплення в навчальній зоні, щоб вона також почала перетворювати навчальну зону на місце підкріплення. Інший спосіб зробити це - об'єднати себе з улюбленими іграшками та предметами в природному ігровому середовищі. Наприклад, якщо дитина любить поїзди, ви можете стати частиною її гри в поїзди.

Після того, як пари сформовані, можна додати до гри прості інструкції. Ці інструкції повинні стосуватися того, що дитина, швидше за все, вже хоче робити. Наприклад, якщо дитина може скласти пазл, ви можете взяти під свій контроль усі частини і давати їх дитині по одній з простою інструкцією на кшталт "вклади в пазл". Дитина повинна отримувати заохочення, якщо вона виконує інструкцію. Коли дитина сприйматиме час, проведений з вами, як більше підкріплення, кількість і складність інструкцій можна поступово збільшувати. Для досягнення найкращих результатів варто зробити найулюбленіші предмети доступними лише під час спільного використання. Дотримуючись цих рекомендацій, ви зможете використовувати парні заняття для налагодження контакту з дитиною з аутизмом і створення позитивного навчального середовища.

Візуальний матеріал 2: Об'єднання в пари

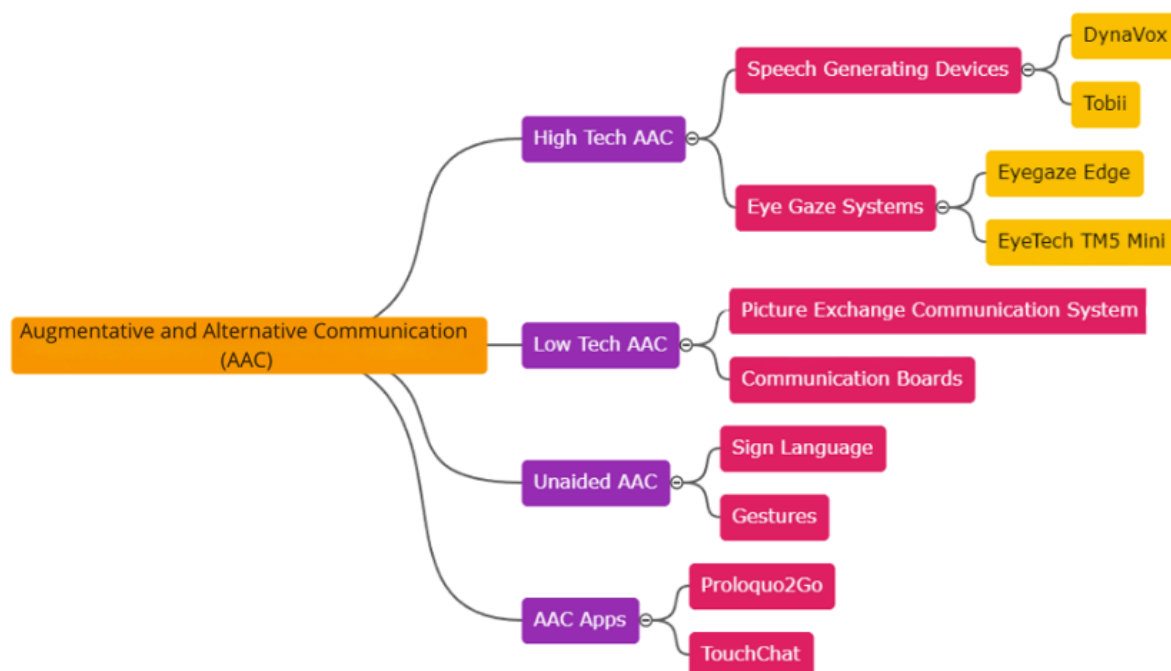

Альтернативні методи комунікації

Доповнююча та альтернативна комунікація (AAC) охоплює широкий спектр методів, які допомагають людям з труднощами у спілкуванні, наприклад, дітям з аутизмом, висловлювати свої думки, потреби та ідеї. Для дітей з аутизмом, які можуть мати проблеми з вербальною комунікацією, ААК може дати їм можливість більш повноцінно брати участь у повсякденному житті. Методи ААС можна умовно поділити на комунікацію без допомоги та з допомогою.

Методи ААС без сторонньої допомоги покладаються на власне тіло людини, без зовнішніх інструментів. До них відносяться жести, мова жестів і міміка, які можна використовувати для передачі простих повідомлень або доповнення розмовної мови. З іншого боку, допоміжні методи КПК використовують зовнішні інструменти або пристрої. Низькотехнологічні варіанти включають комунікаційні дошки з малюнками або символами, на які дитина може вказувати або обмінюватися ними для спілкування, їх часто називають частиною комунікаційної системи обміну малюнками (PECS). Високотехнологічний ААС включає в себе електронні пристрої, такі як пристрої, що генерують мовлення (SGD) або системи "погляд в очі", які можуть виробляти вимовлені слова або фрази, коли користувач вибирає відповідні символи або літери. Додатки для ААС на планшетах або смартфонах також можуть бути універсальним і цікавим способом спілкування для дітей з аутизмом.

Візуальний матеріал 3: Доповнювальна та альтернативна комунікація

Нинішня та наступна дошка оголошень

Дошка "Зараз і далі", також відома як "Спочатку і потім", - це інструмент візуальної підтримки, який допомагає людям зрозуміти та перейти від поточної діяльності до майбутніх завдань. Зазвичай вона складається з двох частин: одна відображає поточну діяльність (Зараз), а інша - наступну діяльність (Далі). Цей наочний посібник дає людям чітке і конкретне уявлення про їхній розклад, допомагаючи їм передбачити зміни і переходи. В освітніх установах дошки "Зараз" і "Далі" зазвичай використовуються для підтримки учнів з аутизмом або іншими порушеннями розвитку, сприяючи незалежності та зменшенню тривожності під час переходу від одного виду діяльності до іншого.

Візуалізація 4: Зараз і далі

Методика передбачає представлення дитині послідовності подій, де виконання менш бажаного завдання ("Зараз") призводить до можливості зайнятися більш бажаною діяльністю ("Далі"). Цей підхід використовує природну мотивацію, пов'язану з улюбленими видами діяльності, щоб заохотити учнів виконувати завдання, які вони можуть вважати менш привабливими.

Більше інформації: <https://howtoABA.com/teaching-compliance-first-premack-principle/>

Рухові перерви

Фізкультхвилинки - це перерви, під час яких ви встаєте і рухаєтесь. Фізкультхвилинки дають можливість учням з РАС встати і походити. Це допоможе їм відчувати себе бадьорими та відпочити від роботи. Але це також допоможе їм підготуватися до того, щоб знову сісти за парту і почати працювати. Фізкультхвилинки - це час, коли ви дозволяєте і заохочуєте учнів вставати і рухатися. Це може бути у будь-який спосіб - або у певний спосіб, який ви їм покажете. Це дозволить їм відпочити і підготуватися до наступної робочої активності. Фізкультхвилинки мають багато переваг:

- Фізичні вправи. Деякі студенти не люблять займатися фізичними вправами - або не мають можливості це робити. Над цим можна чудово попрацювати.
- Це весело. Існує так багато веселих видів рухливих перерв, що ваші учні можуть ними захопитися.
- Дослідження показують, що рух допомагає збільшити приплив кисню і крові.
- Допомогає покращити концентрацію уваги.
- Підвищує продуктивність ваших учнів.
- Вони можуть допомогти знизити рівень стресу.

- Це не тільки для дітей. Рухливі перерви ідеально підходять для будь-кого, будь-якого віку!
- Спалювання енергії. Це дуже важливо! Є багато студентів, які мають багато енергії всередині себе. Ці рухливі перерви дають їм можливість рухатися і спалювати частину цієї енергії.

Пам'ятайте, що перерва має тривати лише від однієї до п'яти хвилин. Спробуйте використати візуальний таймер, щоб учні могли бачити час, що залишився.

Більше інформації: <https://>

Управління перехідним періодом

Управління перехідним періодом включає в себе стратегії для полегшення плавного та ефективного переходу від одного виду діяльності до іншого або від одного середовища до іншого. Ці стратегії спрямовані на підвищення передбачуваності для людей з аутизмом та створення позитивних рутинних процесів, пов'язаних з переходами.

Перехідний період може бути складним для людей з аутизмом, що призводить до тривоги, опору або деструктивної поведінки. Це може бути пов'язано з підвищеною потребою в передбачуваності (Flannery & Horner, 1994), труднощами в розумінні того, яка діяльність буде наступною (Mesibov, Shea, & Schopler, 2005), або труднощами, коли порушується модель поведінки.^[AF1] Було досліджено кілька візуальних стратегій, які використовуються для підтримки людей з РАС при підготовці до переходу:

- Візуальні розклади з готовою коробкою або без неї
- Зараз/Наступна дошка
- Ґрунтування
- Візуальні таймери або візуальні зворотні відліки
- Візуальні підказки, такі як об'єкт або картка змін

Більше інформації: <https://www.iidc.indiana.edu/irca/articles/transition-time-helping-individuals-on-the-autism-spectrum-move-successfully-from-one-activity-to-another.html>

Сенсорне мапування

Одним з найважливіших аспектів забезпечення доступності шкільного простору для дитини з аутизмом є сенсорна безпека, оскільки діти з аутизмом мають специфічні труднощі сенсорного сприйняття. По-перше, слід оцінити середовище школи або класу, щоб зменшити сенсорне перевантаження в класі та визначити зони школи з найвищим рівнем сенсорного перевантаження. Сенсорне перевантаження може бути спричинене надмірною стимуляцією нюху, дотику, смаку, зору або слуху. Сенсорне перевантаження - це стан, при якому людина не може впоратися з потоком відчуттів, що надходять через органи чуття, і може втратити здатність орієнтуватися в просторі, самоконтроль і мову. Сенсорне перевантаження може виникнути у будь-кого, але діти з аутизмом, які мають знижений сенсорний поріг, знаходяться в найбільшій групі ризику. Вони болісно сприймають подразники, які є незначними або непомітними для інших.

Повністю усунути сенсорні ризики у шкільному середовищі неможливо, особливо ті, що пов'язані зі слуховими та зоровими подразниками. Відлуння в коридорі, шум інших учнів, несподівані або незвичні звуки, які видають діти, гучний голос вчителя можуть бути не менш небезпечними, ніж очевидні ризики, пов'язані з надто яскравим світлом, різкою різницею в освітленні між коридорами школи або класами

Але не слід забувати, що на інші органи чуття також впливають подразники - наприклад, нові та інтенсивні запахи меблів, свіжопофарбовані стіни класу або необхідність підніматися довгими крутими сходами. Іноді перевантаження викликане неможливістю реалізувати потребу в якомусь сенсорному стимулі - не можна розгойдуватися на стільці в класі.

Сенсорні карти можуть допомогти дітям з аутизмом підготуватися до школи або класу з сенсорними ризиками. Ці карти визначають ризики (місця скупчення людей, яскраве світло, високий рівень шуму тощо) і повинні включати зони, де ці ризики зменшуються.

Високий і низький рівень шуму, сильні запахи та велику кількість дітей у школі можна позначити піктограмами, а класи чи зали з природним і приглушеним освітленням - різними кольорами. Такі карти містять детальну інформацію про сенсорні ризики і,

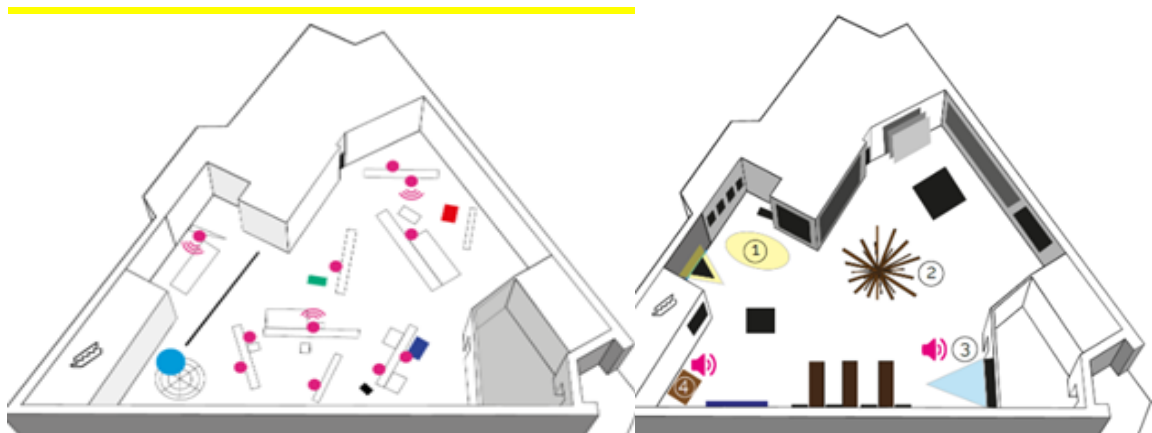

безумовно, корисні для дітей з аутизмом, дозволяючи їм заздалегідь прокласти можливий маршрут.

Важливо включити інформацію про те, що робити людині зі зниженим сенсорним порогом, яка опинилася в незнайомому середовищі, щоб зменшити стрес.

Наприклад, якщо у дитини є реакція на миготливе світло, потрібне регулювання освітлення, розсіювання світла, можна запропонувати носити світлозахисні окуляри. Перевантаження від гучних дитячих криків, механічних звуків - беруші, звукопоглинаючі навушники - зберігають здатність розуміти людську мову. Фоновий білий шум у приміщенні допомагає сконцентруватися на уроці. Важливо якомога швидше покинути місце, де дитина відчуває сенсорне перевантаження, перейти в кімнату усамітнення, тихе місце. Крім того, необхідні заплановані сенсорні перерви: виділення спеціального простору для сенсорних перерв, обладнаного заспокійливими сенсорними інструментами, наприклад, обтяженими ковдрами або нечутливими іграшками, може дати дітям можливість розслабитися і перезавантажитися. Створення сенсорно сприятливого середовища шляхом зменшення надмірних сенсорних подразників (таких як шум або яскраве світло) і надання візуальної підтримки може підвищити комфорт і зосередженість дітей з аутизмом.

Дошка вибору

Дошки вибору - це візуалізація доступних варіантів, які впливають на потужні поведінкові техніки, що підвищують зацікавленість дитини, зменшуючи виклики та підтримуючи незалежне функціонування. Дошка вибору дозволяє дітям робити вибір щодо діяльності або завдань, таким чином приймаючи рішення про своє навчання та поведінку. Це дуже корисно для тих, у кого діагностовано РАС, оскільки допомагає впоратися з проблемами перехідного періоду, комунікативними та мотиваційними проблемами (Reichow et al., 2011).

Зі свого боку, дошки вибору можуть бути індивідуалізовані відповідно до інтересів і потреб кожної дитини, використовуючи візуальні підказки, малюнки або предмети, що позначають варіанти вибору. Таким чином, дошки вибору чітко визначають формат прийняття рішень і атмосферу контролю, що дозволяє зменшити тривожність і розчарування, а також підвищити рівень співпраці та позитивної поведінки. Вони також сприяють комунікації, навчаючи мови, необхідної для того, щоб вказувати на переваги та обговорювати вибір з іншими. Дошки вибору є одним з таких універсальних і потужних інструментів для підвищення залученості та незалежності, а також зменшення викликів у поведінці дітей з РАС та іншими порушеннями розвитку.

Перенаправлення

Перенаправлення поведінки - це техніка, яка передбачає зміну фокусу уваги дитини з небажаної поведінки на більш позитивну. Цей підхід можна використовувати, щоб повернути дитину до виконання завдання, коли вона відволікається. Ефективне перенаправлення є ненав'язливим (Приверніть увагу учня, перенаправте його/її відповідним чином і переходьте до викладання в класі. Не робіть з перенаправлення великої справи), і часто передбачає використання мінімальних вербальних (це може бути щось таке просте, як прочищення горла) або фізичних сигналів (наприклад, підняття руки), щоб нагадати дитині про її завдання, не порушуючи при цьому хід уроку.

Ось кілька прикладів стратегій перенаправлення:

- Слідкуйте за тим, щоб учні не виконували завдання. Втручайтеся до того, як ситуація переросте в ескалацію.
- Ігноруйте поведінку (сплановане ігнорування), якщо ви підозрюєте, що метою поведінки є привернення вашої уваги
- Якщо своєю поведінкою, яка не відповідає завданню, учень прагне привернути увагу інших учнів, похваліть учнів, які виконують завдання.
- Створіть систему перенаправлення та привернення уваги всього класу. наприклад, ви можете підняти руку і порахувати на пальцях до п'яти. П'ять пальців сигналізують про те, що час повертатися до роботи.
- Ви можете привернути увагу учня, який не виконує завдання, просто згадавши його ім'я в реченні.

- Підійдіть ближче до учня, який демонструє поведінку, що не відповідає завданню. Коли ви досягли перенаправлення, відійдіть. (Будьте настільки нав'язливими, наскільки це необхідно)
- З деякими студентами дуже ефективним може бути "стимулювання інтересу". Якщо ви використовуєте цю стратегію, ви спочатку залучаєте студента до короткої дискусії про те, що його цікавить, а потім перенаправляєте його увагу.

Взято з: https://www.wtc.ie/images/pdf/Classroom_Management/cm17.pdf

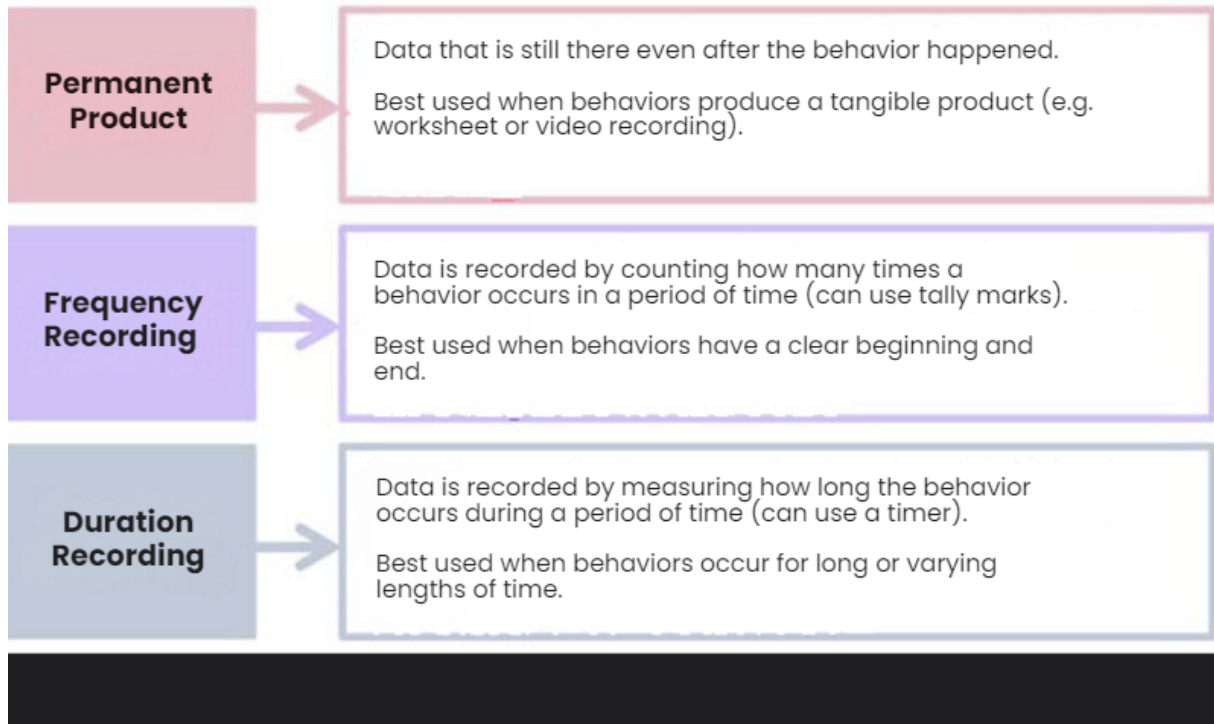
Розділ 4: Дані

Збір даних має важливе значення в роботі з дітьми з аутизмом, оскільки дозволяє вчителям відстежувати прогрес, приймати обґрунтовані рішення щодо навчання та забезпечувати ефективність втручань. Систематично збираючи дані, вчителі можуть виявити закономірності в поведінці, визначити сильні та слабкі сторони, а також відстежувати вплив різних стратегій навчання. Ця інформація є безцінною для адаптації навчання до індивідуальних потреб кожної дитини та прийняття рішень на основі даних, які сприяють досягненню оптимальних результатів навчання.

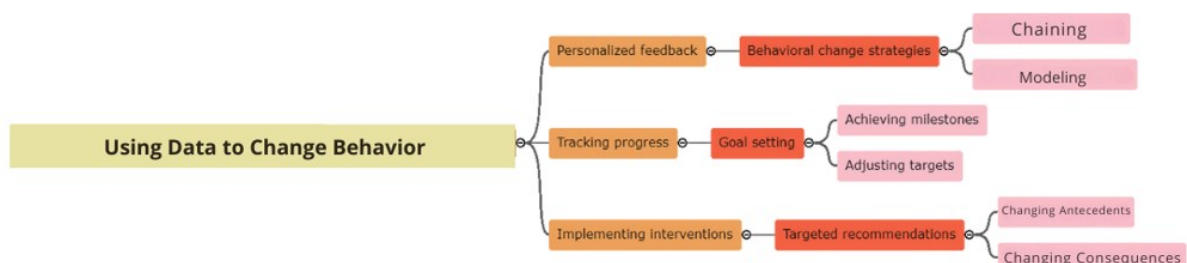
Частота збору даних може змінюватися залежно від конкретних цілей і потреб дитини. Однак, як правило, рекомендується збирати дані регулярно, наприклад, щодня або щотижня, щоб забезпечити постійний моніторинг прогресу. Це дає змогу вчителям вчасно виявити будь-які зміни в поведінці чи успішності та відповідно скоригувати свої стратегії викладання. Для збору даних можна використовувати різні методи, зокрема пряме спостереження, контрольні списки, рейтингові шкали та стандартизоване оцінювання. Вибір методу залежатиме від конкретної поведінки чи навички, яку потрібно виміряти, а також від ресурсів, якими володіє вчитель. Однак прямий збір даних є найкращим вибором для збору інформації про те, як поведінка виглядає в природному середовищі.

Types of Direct Data Collection

Висновки, зроблені на основі даних, можуть вплинути на різні аспекти освітньої програми дитини. Наприклад, аналіз даних (пошук зростаючих, спадаючих або застійних тенденцій у даних) може допомогти визначити, чи є конкретне втручання ефективним, виявити сфери, де необхідна додаткова підтримка, а також прийняти рішення про модифікацію навчальної програми або коригування навчального середовища. Використовуючи дані для інформування практики, вчителі можуть гарантувати, що їхнє навчання ґрунтується на фактах і пристосоване до унікальних потреб кожної дитини з аутизмом, що в кінцевому підсумку призводить до покращення результатів навчання та загального благополуччя.

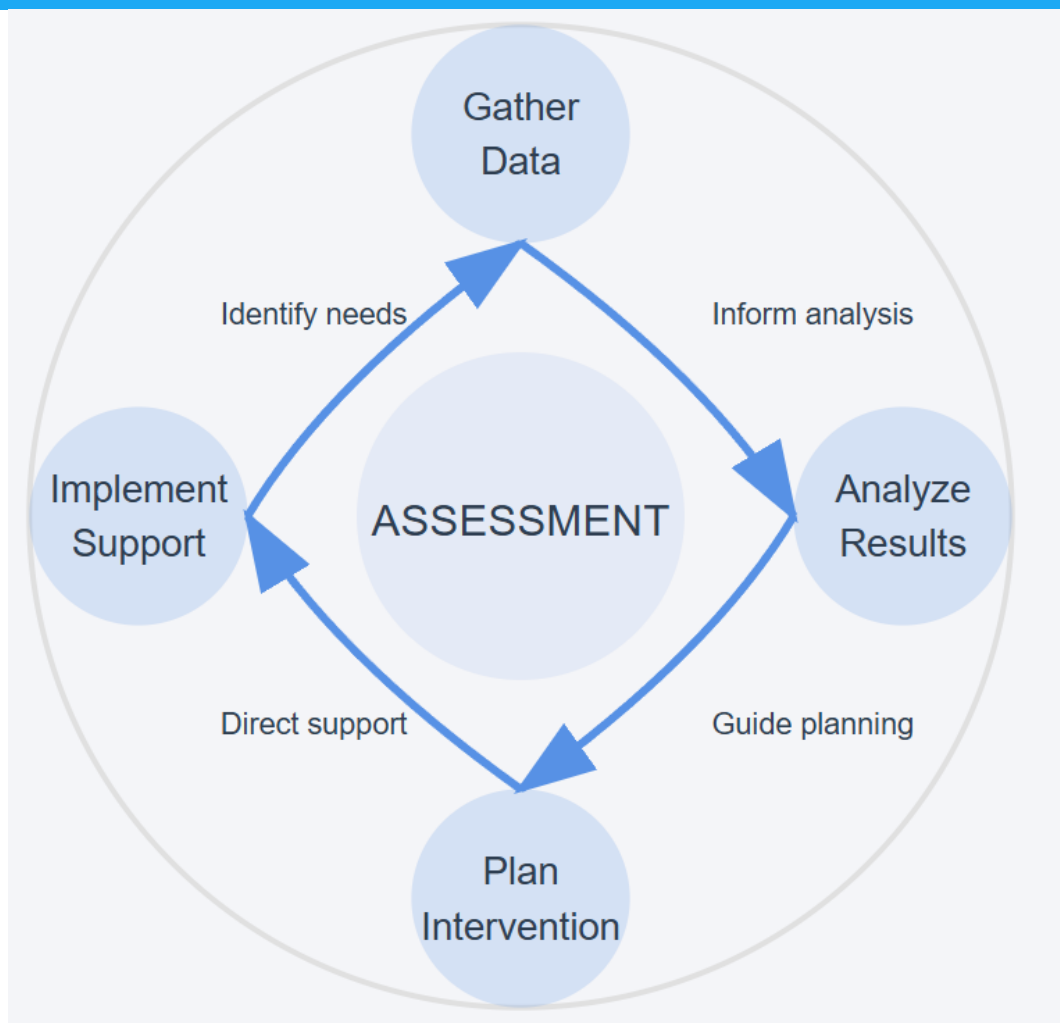
Co-funded by
the European Union

Ready
4Schoo^l

Розділ 5: Оцінка

Оцінка має вирішальне значення в роботі з дітьми з аутизмом, оскільки вона допомагає визначити унікальні сильні сторони, проблеми та потреби в підтримці кожної дитини. Комплексна оцінка в таких сферах, як комунікація, соціальна взаємодія, сенсорна обробка та навички повсякденного життя, дозволяє фахівцям розробляти цілеспрямовані, індивідуальні плани втручання. Регулярне оцінювання також допомагає відстежувати прогрес у часі, уможливорюючи коригування стратегій і гарантуючи, що підтримка залишається адекватною в міру розвитку дитини.

Інструмент оцінки навичок готовності до школи Ready4School - це цілісний інструмент, розроблений для вимірювання багатограних аспектів готовності до школи у дітей раннього віку. Він виходить за рамки традиційних академічних вимірювань, оскільки було усвідомлено, що соціально-емоційна компетентність та саморегуляція є провідними факторами успіху в класі. Це дасть змогу отримати повне уявлення про готовність дитини до шкільного навчання, оцінивши базові навички, вміння соціальної взаємодії та стратегії саморегуляції.

Вся ця оцінка ґрунтується на практиках, докази яких можна знайти в літературі з дитячого розвитку та дошкільної освіти. Фундаментальні навички стосуються базових необхідних умінь, необхідних для участі в заняттях у класі, тоді як навички соціальної взаємодії наголошують на формуванні позитивних стосунків між однолітками та вчителями. Навички саморегуляції та самозахисту стосуються здатності дитини керувати своїми почуттями, вирішувати проблеми, з якими вона стикається, і звертатися за допомогою, коли це необхідно. Ці навички не лише допоможуть визначити сильні сторони дитини та зони її зростання у багатьох сферах, але й полегшать педагогу чи вихователю індивідуалізацію втручання та підтримки, враховуючи потреби дитини.

Крім того, природа цього оцінювання - наявність шкали Лайкерта в дуже зручному для користувача форматі - полегшує інтерпретацію та порівняння результатів у часі, а отже, визначення прогресу. Це також дасть інформацію для розробки поточних стратегій втручання, щоб кожна дитина отримувала підтримку, необхідну для досягнення успіху в навчанні. Інструмент надає педагогам і вихователям цінну інформацію про готовність до школи та спільну роботу над загальним розвитком і успіхом дитини.

Розділ 6: Співпраця

Ефективна співпраця між вчителями та батьками є запорукою успішного розвитку дитини та її переходу до школи. Очікування від таких відносин - відкрите та чесне спілкування, обмін інформацією та співпраця у створенні послідовного та сприятливого шкільного та домашнього середовища. Це може бути часте спілкування, яке відкриває канали між сторонами для обміну спостереженнями, занепокоєнням і успіхами у формі батьківських зборів, неформальних бесід, письмових звітів і цифрових платформ. Частково оцінка поведінки передбачає обмін відповідною інформацією з батьками, пам'ятаючи про конфіденційність і зосереджуючись на потребах дитини. Це може бути корисною інформацією для батьків з точки зору кращого розуміння поведінки їхньої дитини в (дошкільному) навчальному закладі і, можливо, для роздумів про те, яку додаткову допомогу вони могли б надати своїй дитині вдома. Вчителі чітко вказують на конкретні стратегії або заходи, які батьки повинні здійснювати для заохочення гарної поведінки та усунення проблемної поведінки.

Таким чином, батьки можуть бути активно залучені до збору даних про поведінку та розвиток дитини вдома. Це може ґрунтуватися на спостереженні за певною поведінкою,

тригерами або передумовами, які можуть мати місце перед поведінкою, а також реакцією дитини на різні стратегії втручання. Ділячись цими даними з учителями, батьки можуть бути невід'ємною частиною побудови більш повної картини потреб дитини та спільної співпраці у створенні успішних стратегій, які сприятимуть її розвитку та досягненням. Така модель співпраці забезпечує узгодженість втручань в обох середовищах і, зрештою, створює більш позитивний і продуктивний навчальний досвід для дитини.